

Låarte reinbeitedistrikt

Trondheim, 27.05.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/12866

Saksbehandler:
Kjell Vidar Seljevoll

Avslag på søknad om skadefelling av familiegruppe av bjørn i deler av region 6

Miljødirektoratet avslår søknad om skadefelling av brunbjørn fra Låarte reinbeitedistrikt. Miljødirektoratet vurderer at andre forebyggende tiltak må kunne prioriteres i det aktuelle tilfellet. Miljødirektoratet ber Låarte reinbeitedistrikt om å gå i dialog med Fylkesmannen i Trøndelag for å vurdere tilskudd til forebyggende tiltak som kan forhindre tap av rein i det aktuelle området.

Vi viser til søknad om skadefelling av en binne med en årsunge i Låarte reinbeitedistrikt av 22. mai 2020, og til vårt avslag sendt per e-post samme dag. Dette brevet er fullstendig vedtak om å avslå søknaden om fellingstillatelse.

Bakgrunn

Det ble 21. mai registrert en binne med årsunge som oppholdt seg innenfor kalvingsområdene til Låarte reinbeitedistrikt, i Lierne kommune. Dette er innenfor forvaltningsområdet for bjørn i region 6. Observasjonene er dokumentert av Statens Naturoppsyn. Bjørnene hadde nylig tatt seg ut fra hiet, og befant seg i området der tamrein fra Låarte reinbeitedistrikt samles til kalving. Kalvingen pågår nå.

Det for innværende år større spredning enn normalt på reinen under kalvingen, ettersom reinen på grunn av vanskelige beiteforhold har blitt holdt spredt for å ha tilgang til næring. Det har ikke vært drevet med tilleggsfôring i distriktet. Det er mye snø for årstiden, men området der bjørnene er observert er det noen bare områder, og reinene trekker mot disse.

Det var 22. mai ikke påvist skader på tamrein av bjørn. Det er etter at søknaden ble vurdert påvist at en kalv drept av bjørn innenfor distriktet 24. mai, det er uvist om det er bjørnene det er søkt om skadefelling for, eller andre individer av arten som har forårsaket skaden som er registrert 24. mai. Det er registrert flere observasjoner av bjørn i distriktet. Det ble søkt om skadefellingstillatelse for en binne og årsungen hennes basert på at bjørnene oppholdt seg innenfor kalvingsområdene og at de med det utgjorde et skadepotensial.

Lovgrunnlaget

Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift av 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for direktoratets beslutning i saken.

Formålet i naturmangfoldloven (§ 1) lyder:

Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 6. Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Direktoratet legger til grunn at denne beslutningen blant annet bygger på kunnskap om bjørnens bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8.

Det vises til naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. rovviltforskriften § 13, jf. §§ 1 og 3, der følgende fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...) Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. (...)

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom. Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter. Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 13 ynglinger av bjørn.
(...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Miljødirektoratet kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt for gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. Forskriften § 1 og § 6. (...).

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår

Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det nasjonale bestandsmålet for brunbjørn ble etter behandling i St.meld. nr. 15 (2003-2004) satt til 15 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Etter Stortingets gjennomgang av rovviltforliket i 2011, Representantforslag 163 S (2010-2011), ble det bestemt at bestandsmålet for bjørn skulle endres fra 15 til 13 årlige ynglinger nasjonalt. Det nasjonale bestandsmålet for brunbjørn er fordelt på 4 av 8 forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. I region 6 er det mål om 3 årlige yngling av bjørn. Det vises videre til rovviltforliket punkt 2.2.4 der det går fram at miljøforvaltningen, i de tilfeller lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, så langt det er mulig skal sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene lisensfellingskvote er gitt. Uttak i det som av rovviltneemdene er definert som prioriterte beiteområder i de enkelte områdene skal prioriteres. Det ble ikke åpnet for lisensfelling av bjørn i dette området som ligger innenfor forvaltningsområdet for bjørn i regionen.

Om bestandssituasjonen for brunbjørn

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Direktoratet vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av brunbjørn er 1. april hvert år.

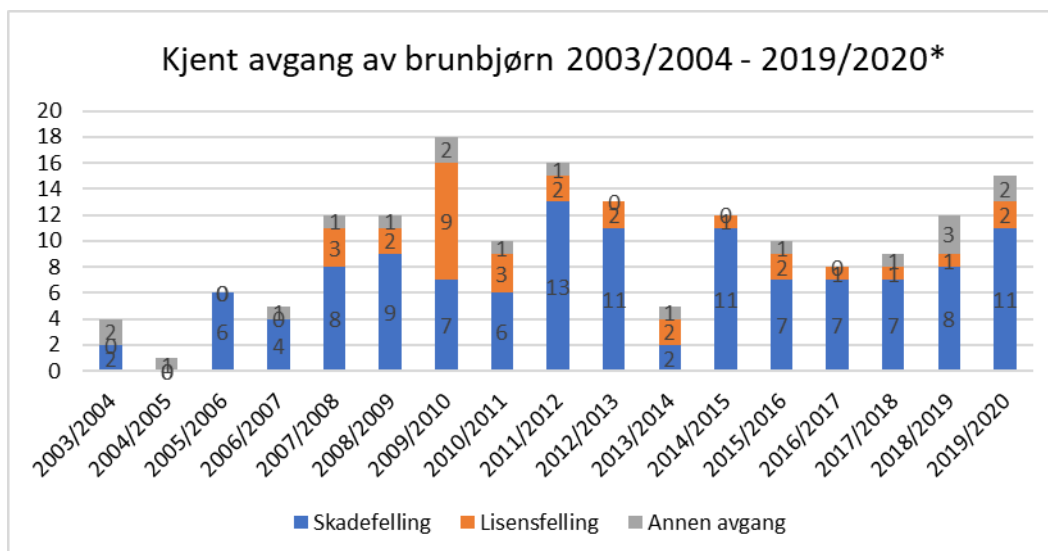
Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåka ved å analysere DNA fra innsamla ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørn som

minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordeling mellom hanner og binner. Bestandsmålet er gitt i antall på årlige ynglinger.

Overvåkingen benytter en metode som er utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange ungekull av bjørn som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Metoden tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske bjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, samt størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden. I 2019 ble det estimert født 7 (7,0) ungekull i Norge (NINA Rapport 1808, 2020).

Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 148 ulike brunbjørner i 2019, 57 binner og 91 hanner. Tallet på 148 ulike individ er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en har lyktes i å samle materiale etter alle individ i alle områder. 34 individer ble påvist i Trøndelag i 2019. Samtidig er det slik at bjørnebestanden i grenseområdene i hovedsak er felles med Sverige. Mange ekskrement- og hårprøver i grenseområda kan derfor stamme fra brunbjørner som har hoveddelen av sitt leveområde i Sverige.

Kjent avgang av brunbjørn i Norge i 2019 var totalt 15 bjørner (fig. 1.) Innenfor region 6 var kjent avgang 6 bjørner hvorav en binne i 2019. Det ble felt en hannbjørn på skadefelling i Snåsa kommune i juni 2019 (like utenfor distriktet), og en binne ble påkjørt av toget i Grong kommune i august 2019 (innenfor distriktet).

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Bjørnebestanden er ikke avgrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av voksen brunbjørn i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling.

Direktoratets vurdering

Det er søkt om tillatelse til å felle en binne og hennes årsunge innenfor Låarte reinbeitedistrikt, i Lierne kommune. Dette med bakgrunn i en observasjon av de to bjørnene i kalvingsområdene for tamrein i distriktet gjort 21. mai 2020.

Brunbjørn er fredet etter lov 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og naturmangfoldloven. Samtidig er det slik at brunbjørn kan volde skade på husdyr- og tamreinnæring. For blant annet å hindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå, jf. rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling, jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13.

Det var på søknadstidspunktet ikke påvist at de aktuelle bjørnene hadde medført noen skade på tamrein. Det forelå heller ikke noen mistanke om at de hadde tatt rein, ettersom de helt nylig hadde tatt seg ut av hi. Det er 24. mai 2020 påvist at en reinkalv er drept av bjørn i distriktet. Det ble også påvist at en kalv ble drept av bjørn i distriktet våren 2019. Det er kjent fra en studie på tamrein som lever og kalver i skogområder at bjørn kan forvolde betydelig skade dersom de oppholder seg i kalvingsområdene under kalvingen. Videre viser studien at binner med årsunger ikke utgjør samme skadepotensial sammenliknet med binner med større unger. Det var imidlertid få binner med årsunger som var inkludert i denne studien.

Det ble erstattet 18 kalver som drept av bjørn i distriktet reindriftsåret 2018/2019, og 30 kalver for reindriftsåret 2017/2018. Miljødirektoratet ser at en binne med unge innenfor kalvingsområdene til Låarte reinbeitedistrikt vil ha et skadepotensiale dersom de fortsette å oppholde seg der.

Forvaltningsplan for rovvilt i region 6 Midt-Norge, vedtatt 22. mars 2018 legger føringer for rovviltforvaltningen i regionen. Forvaltningsområdet for bjørn er avgrenset av Nordlandsgrensen i nord, riksgrensen mot Sverige i øst, E6 i vest og Jørstadelva, Imsa og vassdraget (Grønningen, Skjelbreid, Holden) sørøstover til riksgrensen i sør. Fra det punktet Imsa krysser veien innover til Grønningen følger grensen veien. Lierne kommune der det er observert en binne med unge innenfor forvaltningsområdet for bjørn, jf. forvaltningsplanen. Planen legger til grunn at tunge, langsiktige tiltak for å hindre tap av rein og sau må prioriteres i disse områdene.

Med hensyn til status og utvikling i den norske brunbjørnbestanden vurderer Miljødirektoratet at uttak av en brunbjørnbinne og hennes unge(r) vil påvirke bestanden negativt og ytterligere begrense muligheten for å oppnå bestandsmålet, både nasjonalt og for regionen. Hunndyr er den mest begrensende faktoren for bestanders tilvekstpotensiale. Dette er særlig viktig å ta hensyn til i forvaltning av brunbjørn hvor den norske bestanden er langt under fastsatt bestandsmål og hvor det er et ønske om at bestanden skal øke mot bestandsmålet. Uttak av binner påvirker både nåværende og fremtidig bestandstall og størst reduserende effekt kan forventes ved uttak av voksne binner i reproduktiv alder.

Miljødirektoratet har høy terskel for å innvilge felling av binne med unge(r). Miljødirektoratet vurderer at andre forebyggende tiltak må prioriteres i dette området dette er også i tråd med prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Miljødirektoratet ber Låarte reinbeitedistrikt om å gå i dialog med Fylkesmannen i Trøndelag for å vurdere tilskudd til forebyggende tiltak som kan forhindre tap av rein i det aktuelle området.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet søknad om skadefelling av brunbjørn innenfor region 6.

Klage

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. § 32.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Kjell Vidar Seljevoll
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Fylkesmannen i Trøndelag / Trööndelagen fylhkenålma	Postboks 2600	7734	Steinkjer
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal
Rovviltnemnda i region 6	c/o Fylkesmannen i Trööndelag, Postboks 2600	7734	STEINKJER